

عنوان مقاله:

بررسی محوطه تاریخی سرمشهد استان فارس در متون تاریخی و آثار جغرافی نویسان اسلامی با تاکید بر شواهد باستان شناسی و هنری

محل انتشار:

فصلنامه مطالعات هنر اسلامی، دوره 18، شماره 41 (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 18

نویسندگان:

علیرضا ابوالاحرار - دانشجوی دکتری باستان شناسی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

محمدرضا سعیدی - مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی سمت، تهران، ایران

رضا شعبانی صمغ آبادی - گروه تاریخ، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

خلاصه مقاله:

روستای سرمشهد در دهستان دادین از بخش «جره بالاده» شهرستان کازرون و در ۳۰ کیلومتری غرب شهر بالاده قرار گرفته است. در این روستا یک محوطه تاریخی واقع است. محوطه تاریخی سرمشهد یکی از بزرگ ترین مناطقی است که آثار دوره ساسانی تا سده ۷ هجری قمری در آن قابل مشاهده است. این محوطه تاریخی در هفت کیلومتری روستای سرمشهد در دشتی هموار و در میان دو رشته کوه جا گرفته است. جغرافی نویسان اسلامی در آثار خود این محوطه را دشت «بارین» و «غندجان» نامیده‌اند. نخستین بار، طبری (۲۲۴-۵۳۱۰ ق. (دشت بارین را در «اردشیرخوره» معرفی می‌کند و پیشینه آن را به زمان ساسانیان نسبت می‌دهد. برخی از این منابع «غندجان» را در کوره اردشیرخوره و برخی دیگر در کوره «شاپور خوره» و وابسته به منطقه «جره» دانسته‌اند. این پژوهش با روش توصیفی و تحلیلی و با تکیه بر داده‌های کتابخانه‌ای و مشاهدات میدانی انجام شده است. یافته‌های پژوهش حاکی از این است بررسی نام جای غندجان و دشت بارین در متون جغرافی نویسان اسلامی و انطباق آن با محوطه تاریخی سرمشهد، داده های ارزشمندی در رابطه با، پراکندگی جمعیت، چگونگی راه‌های ارتباطی و بازرگانی، مناسبات اجتماعی و مراکز صنعتی و تولیدی، در اختیار ما قرار می‌دهد. روش انتخاب شده در این پژوهش بر پایه بررسی جغرافیای تاریخی و مطالعه شواهد باستان‌شناسی و هنری در مورد دشت بارین و غندجان و بازدید منطقه- ای است. با توجه به این پژوهش، از سده سوم تا سده نهم هجری قمری ده جغرافی نویس اسلامی از شهر غندیجان و دشت بارین در آثار خود نام برده‌اند و دانستنی های فراوانی درباره حدود شهر، منابع آب و مسافت این شهر تا منزلگاه های پیرامون ارائه می‌دهند. با نگرش به این توصیفات، غندجان متون اسلامی با محوطه تاریخی سرمشهد در استان فارس هم خوانی دارد. بررسی تغییرات در جغرافیای اداری غندجان در قالب کوره‌های اردشیرخوره و شاپورخوره با مطالعه منابع جغرافی نویسان اسلامی. ۲. بررسی محوطه تاریخی و جغرافیایی سرمشهد. سوالات پژوهش: ۱. چه عللی در نامشخص بودن پیشینه تاریخی و جغرافیایی محوطه تاریخی سرمشهد نقش داشته است؟ ۲. چه عواملی در توسعه و گسترش شهر غندجان نقش داشته است؟

کلمات کلیدی:

سرمشهد، جغرافی نویسان اسلامی، دشت بارین، غندجان

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1355296>

